

Vučemil, Andrija i Botteri Dini, Josip

Fuga Vukovariana

U spomen poginulim braniteljima Vukovara
i zahvalu preživjelim ratnicima koji čuvaju
sjećanje na njih i njihovu žrtvu.

RINAZ, Rijeka, 2006.

Knjiga pjesama Andrije Vučemila i slikara Botterija podijeljena je u dva dijela: Vukovariana I. (složena od četiri poetske meditacije i šesnaest slika) i Vukovariana II. (složena od šest meditacija i dvadeset slika). Na početku je izvrstan predgovor književnika Milorada Stojevića, na koncu pogovor Antuna Lučića (Skidanje zaborava s vukovarske zbilje) i Ljiljane Domić (Nepoćudne slike).

Pisac na početku u bilješci skreće pozornost da je Vukovariana nastala u grču bola i solidarnosti s braniteljima Vukovarcima. I tako ih treba čitati, iako one odišu velikom nadom i otvorenom budućnošću uza sva zla koja su se događala. Svaka je pjesnička meditacija 'preslikana' slikom akademskog slikara Josipa Botterija Dinija.

Vukovariana I., kako sam spomenuo, složena je od četiri poetske meditacije. Što je njima zajedničko, osim istog vremena nastanka?

U prvoj poemi pjesnik 'svjedoči' i žalosti se što sve ljudi mogu učiniti i poduzimati da se zatre sjećanje, koje je ipak nemoguće potpuno 'razoriti' jer će „uvijek poneki kamen ostati za temelj hramu“. U drugoj meditaciji pjesnik meditira o tome da se ne smije šutjeti o onome što se dogodilo u Vukovaru, Vukovar se ne smije zaboraviti, iako bi neki to željeli. U trećoj poemi pjesnik je u Rijeci i iz Rijeke ima viziju novog vremena koje će biti bolje usprkos igri na svjetskim pozornicama. Ova je meditacija kao neka 'molitva' za budućnost. A četvrta meditacija – grad Vukovar ne smije se zaboraviti usprkos 'besramnicima'.

Vukovariana broj dva složena je od šest poetskih meditacija i dvadeset slika. Prva poema druge Vukovarijane budi nadu uoči Božića 2005. Naše nade nisu u praznoj riječi... A druga poema

‘uvjerava’ da borba za slobodu nije bila uzaludna iako neki i to šire i razočaravaju one koji su život dali za slobodu. I dalje nastavlja pjesnik s nekom vrstom tužaljke i strahom da neki teže izjednačiti branitelje i napadače, zaboraviti njihove grobove i porušeni grad.

Peta i šesta poema ‘pričaju’ o današnjim događanjima na istoku Hrvatske, na obali Dunava.

Također vrlo bolno i poetski Vučemil priča priču „čovjeka s jednim okom, bez desne ruke, obje noge ostadoše kod vodotornja i ne može ih pronaći“ (str. 65).

I zadnja, šesta meditacija druge Vukovarijane posvećena je političkom odnosu prema sadašnjem stanju. Mali humor i izrugivanje putem pjesničkog pripovijedanja.

Braniooci, „tko vam je kriv?“ Više puta pjesnik postavlja ovo pitanje na vrlo ljut način, ali ne na branioce nego na političare. Ništa bez politike, pa ni pjesništvo Andrije Vučemila! Možda ovdje nije govor o politici nego o ljudskom odnosno neljudskom odnosu prema onima koji su svoj život dali za sve nas i našu domovinu. Nisu branitelji davali život za slavu, ali ljudskost traži da im budemo zahvalni pa kad oni to i ne traže. A također možemo uočiti koliko je njih razočaranih zato što se njihov život i ‘krv’ obezvrjeđuje ili se preko njih želi izjednačavati ljubav i mržnja.

I na koncu, Andrija se vraća rijeci (malim slovom) i Rijeci (velikim slovom – grad). U njoj se on smiruje i buda mu se nada u ljepšu budućnost kad se sve strasti, radosti i žalosti smire. Neka mu se i neka nam se dogodi kako on sanjari i riječima zbori.

Sadržaj je težak, pa se ne treba čuditi da su i riječi koji put vrlo teške i tvrde. Rječnik se pjesnika miješa s rječnikom filozofa. Da, u Vukovarianama Andrija je filozof i pjesnik. Nekada se čini kao da priča priču mladom pokoljenju koje ne smije zaboraviti što se dogodilo. On kao da sjedi pokraj ognjišta i ‘napovida’ mladima i starima. U svakom slučaju, ovo je djelce također dijalog. Znano je tko razmišlja, Andrija Vučemil, a lako nam je prepoznati tko je onaj drugi s kim on vodi dijalog.

Sad bi trebalo još više porazgovarati o slikama i slikaru Josipu Botteriju.

Autor je slika sam uz sliku i riječima imenovao svoju viziju vukovarskog događanja. Skrećem pozornost na autorove riječi pa se tek iz toga slika nameće u svoj svojoj kompoziciji. Skoro bi se svaki dan moglo otvoriti jednu stranicu pa meditirati nad riječima i nad slikom. Tako bi ušli u misterij mržnje i zla s jedne strane i ljubavi i opraštanja s druge strane.

Vizija Vučemilove riječi i Botterijeve slike jest da se zlo ni u kojem slučaju i ni radi kojeg razloga ne smije zaboravljati niti zataškavati, kao niti praviti uravnilovku. Može se oprostiti, ali se ne smije zaboraviti. Iako je vrlo teško oprostiti bez zaborava! Mogu to oni koji su darivali svoj život za druge, za nas i našu slobodu.

Na koncu, knjiga je izvanredno lijepo estetski i tehnički uređena. Kad ju gledate, odmarate se, a kad ju čitate, zabrinete se. Ipak i vanjština i nutrina bude nadu da se vukovarska istina neće zaboraviti niti ponoviti.

Zahvaljujemo i pjesniku i akademskom slikaru na ovoj knjizi, na ovome daru.

Marijan Jurčević, op.